

Atskaite par dalību Eiropas Lauku attīstības tīkla (ENRD) seminārā „Lauku attīstības programmas sekmīga ieviešana”

2.darba grupā „Vides un klimata jautājumi”

2014. gada 29. janvāris, Brisele

SEMINĀRA KOPSAVILKUMS

DG Agri ģenerāldirektors Jerzy Plewa savā uzrunā uzsver daudzkārt pārrunātos jautājumus par izaicinājumu nodrošināt politikas sekmīgu ieviešanu, pieejamā finansējuma atbildīgu izmantošanu, katras dalībvalsts iespējām KLP 2014-2020 ietvaros izvēlēties tām piemērotākos atbalsta pasākumus, līdzfinansējuma likmes palielināšanu tādām programmām kā LEADER, kā arī nepieciešamību noteikt izmērāmus un kontrolējamus mērķus un nosacījumus LAP programmu īstenošanā.

Michael Pielke Unit H1: Consistency of rural development: 2013. gada 17. decembrī tika publicētas ES regulas Lauku attīstībā un tiek plānots, ka 2014. gada jūlijā tiks publicēti deleģētie un ieviešanas akti. Deleģētajos aktos tiks apskatīti jautājumi par:

- jauno lauksaimnieku nosacījumiem un profesionālajām prasmēm;
- Saimniecību un meža vizītes – ilgums, kvalifikācijas, apmežošanas minimāliem vides nosacījumiem;
- fondu nepārklāšanos noteikta pasākuma ieviešanā;
- dzīvnieku labturības prasībām un jomām, kurās vajadzētu ieviest brīvprātīgus standartus;
- Kooperēšanās – lokālo tirgu definīcijas, īsās pārtikas ķēdes, mazie ražotāji, mārketingi;
- Investīcijas – līzinga līgumi, lietota tehnika, enerģijas efektivitāte.

Ieviešanas (*implementing*) aktos (17 akti 7 pielikumi) būs iekļauti LAP nosacījumi, voučeru sistēmas ieviešana zināšanu pārneses un informācijas pasākumos, pakalpojumu sniedzēju izvēles (konkurss) nosacījumi, standarta izmaksu aprēķināšanas metodes, nosacījumu apvienošana, piemēram, agrovide - intensificēšanas apstākļi, apdraudētās sugas.

Deleģētiem aktiem - 8 ekspertu sanāksmes, pēdējā sanāksme notika 14. janvārī. Komisijas apstiprinājums pavasarī, lai EP var apstiprināt (2+2 mēneši). Publicēšana jūlijā. Ieviešanas noteikumu arī plānots publicēt jūlijā.

Komisija sagaida, ka kopā būs 117 Lauku attīstības programmas. Programmu uzmetumi, jau sāk ienākt komisijā, bet vairums būs tikai pavasarī.

2. darba grupa " Vides un klimata jautājumi"

Divas no sešām ES prioritātēm ir tieši saistīta ar šo jautājumu, bet arī pārējās prioritātes pastarpināti ir saistītas ar vidi un klimata pārmaiņām.

Jasefine Loriz-Hoffman

20 % no kopējā 2014-2020 ES budžeta izdevumiem būs ar klimatu saistītiem jautājumiem.

Lauku attīstībā visām prioritātēm ir jādod pienesums klimata izmaiņu mazināšanai.

Katrā no 5 programmu izveides soļiem ir jāanalizē ietekme uz klimatu.

Arī veco traktoru nomaiņa ar jauniem ir devums klimata izmaiņām.

Lopu blīvums un dzīvnieki, nevar tikt saistīti ar ražošanu, mazliet riskanti.

No otras puses, ir situācijas, kad var nodrošināt zemes menedžmentu tikai nodrošinot lopu blīvumu, bet var noteikt tikai minimālo blīvumu.

Par ziemas zaļo segumu ir noteikumi, kaut kas par saistību ar greeningu.

Cristiane Canenbley, „Pirmā un otrā pīlāra sasaiste”

Abiem pīlāriem ir kopēji elementi – kopēji mērķi, kopēji finansēšanas noteikumi caur IACS, monitorings un novērtēšana. Papildināti pirmā un otrā pīlāra elementi – sastrukturizēta sektoru struktūra - jaunie zemnieki, mazie zemnieki, ražotāju grupas. Abos pīlāros pārklājas mērķis ilgtspējīga I/s caur savstarpējo atbilstību, agrovidi un bioloģisko I/s.

Abos pīlāros ir (zināmā mērā dublējas, vai viens otru var papildināt): riska menedžmenta elementi, zināšanu pārnese .

Lai sasniegtu vides mērķus ir trīspakāpju pieeja. Visplašākā un skar visus – obligātā savstarpējā atbilstība, brīvprātīga, bet ar finanšu atbalstu –zaļošana, brīvprātīga, ar zaudējumu kompensāciju -agrovide lauku attīstības plānā.

Nacionālās un reģionālās politikas koordinācija ieviešot agrovides pasākumus Vācijā (Jan Freese).

Vācijā 29 % no lauku attīstības plāna finansējuma šajā periodā tika atvēlēts agrovides pasākumiem, 25 % -3 ass pasākumiem. Vācijā šobrīd ir 14 LAP reģionālās programmas, nākotnē būs 13 RD programmas. Kopējais mērķis ir uzlabot I/s struktūras, un ūdens baseinu krastu aizsardzību, kam tiek nodrošināts federālais atbalsts jau no 1970. gada. Nacionālajā līmenī tiek izstrādāts pamata pasākumu plāns (katalogs), no kuriem reģioni brīvi izvēlas sev piemērotākos un tos pielāgo konkrētā reģiona vajadzībām. Gandrīz visās Vācijas lauku attīstības programmās ir agrovides pasākumi. Dažiem reģioniem ir federālie pasākumi ūdens un lauku ainavas aizsardzībai. Kopumā Vācijā ir ap 300 dažādi agrovides pasākumi.

Vācijā ir atšķirības arī starp austrumiem un rietumiem. Tas ir arī iemesls, kāpēc ir federālās programmas.

Kolektīvā pieeja agrovīdēs pasākumiem Nīderlandē (Jan-Gerrit Deleen, Ekonomisko attiecību, lauksaimniecības un inovāciju ministrija).

No 2006. gada uzņemties jaunas agrovīdēs saistības varēja balstoties uz kolektīvu pieeju. Individuālie līgumi ir beigušies.

Atbalsta saņēmēji ir zemnieku grupas - lai palielinātu efektivitāti, labāk pielietotu vietējās zināšanas.

Nīderlande ir otrajā vietā aiz ASV l/s tirgū. Ļoti efektīva (intensīva) lauksaimniecība. Viens no izaicinājumiem bija samazināt agrovīdēs pasākumu administratīvās izmaksas. Ļaut pašiem zemniekiem vairāk iesaistīties un uzņemties atbildību.

Kolektīva pieeja nav nekas jauns, Nīderlandē jau ir aptuveni 25 gadu pieredze. Fokuss vairāk bija uz bioloģisko daudzveidību, bet ir iniciatīvas arī ūdens aizsardzībā, tūrismā.

Šobrīd ir ap 150 zemnieku grupas, pārsvarā asociācijas, kuras aptver ap 10 000 zemniekus un daudzus tūkstošus brīvprātīgo. Aptuveni 25 % no lauku teritorijas.

4 pilot projekti 2011-2013: 3 piena reģioni, viens graudu reģions – fokuss uz efektīvu resursu menedžmentu, aktivitātes integrēt reģionālā plānošanā. Savienotas aktivitātes ar vietējām pašvaldībām un vietējām NVO.

leguvumi – uzlabota efektivitāte, mazāk papīru darba, labāka sadarbība ar vietējo teritoriju.

Tikai kooperatīvi būs atbalsta saņēmēji no 2016. gada. Reģionāli pieteikumi, ietvertas konsultācijas ar vietējā reģiona NVO (pirms apstiprina aktivitātes ir bijis dialogs)

Lai rezultāts būtu labs, ir jāuzlabo zemnieku grupu/kooperatīvu kvalifikācija. No 2015. plāno, ka tikai kādi 50 varētu klasificēties. Jānodrošina uzticēšanās šiem zemniekiem, viņiem ir jābūt gana lielām zināšanām un savstarpējai uzticībai. Jo ja kaut viens zemnieks pārkāps kaut ko, tad vainīga būs visa grupa/kooperatīvs.

Lielākais izaicinājums, uz kuru nav vēl risinājuma, kā šo kolektīvu pieeju agrovīdei sasaistīs ar zaļošanas pasākumiem, it īpaši ar EFA (ekoloģiskā fokusa teritorijām). Problēma ir tā, ka EFA ir ar individuālu atbildību un saistību ar maksājumu aģentūru, bet agrovīde, kooperatīva atbildība. Meklē vēl risinājumus sadarbībā ar EK.

Diskusijā aktuālākie jautājumi par:

Kā nedublēt zaļošanu un agrovīdi? Kādus alternatīvus pasākumus, kas līdzvērtīgi zaļošanai būtu iespējams ieviest, kā nodrošināt lauksaimniecības dzīvnieku minimumu uz zālājiem?

No Eiropas Komisijas puses nebija skaidras atbildes, tāpat nevienai dalībvalstij vēl nav ideja līdzvērtīgiem pasākumiem zaļošanai. Attiecībā uz minimālo dzīvnieku blīvumu uz zālājiem uzsver, ka tieši to ieviest nevar, bet var maksāt par dabas uzturēšanu, lai specifisku dabas daudzveidību teritorijā uzturētu. Tādejādi var noteikt specifiskus pasākumus ar kuriem var nodrošināt zālāju uzturēšanu (pasargāšanu no aizaugšanas, agresīvo sugu invāzijas, ugunsgrēkiem), piemēram, ganīt, lai saglabātu zāli.

Eiropas Lauku Attīstības Tīkla (ENRD)

12. Koordinācijas komitejas sanāksmē

28. janvāris 2014

LAP programmu analīze, Fabio Cossu, ENRD Kontaktu punkts

Uz 2013. gadu 71 % no Lauku attīstības (RD) budžeta ir izlietots.

Uz 2013. gada beigām izmantots 66 % no 1. ass pieejamajiem resursiem, 82 % no 2. ass un 57 % no 3. ass, 42 % no LEADER pasākumu budžeta.

Vidēji Eiropā 71 % no Lauku attīstības plāna (LAP) budžeta ir iztērēts, Latvija ir 6 labākā Lauku attīstības budžeta izmantotāja.

Kopā ES ir 88 Lauku attīstības programmas. Vidēji programmas ir mainītas 8-9 reizes (finanšu puse).

Visvairāk mainīti ir 2. ass budžeti +5,8%, 1. asij -1,9 %, 121 pasākumam (modernizācija) +17,4 %, 319 tūkstošiem saimniecību Eiropā ir veikta modernizācija.

2. ass – 1 miljons saimniecību ir izmantojušas MLA atbalstu, kopā 15 miljoni ha.

2,8 miljoni agrovides līgumi ar 1,3 miljoniem saimnieku, kas kopā apsaimnieko 25 % no ES lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

3. ass – 41 tūkstotis aktivitāšu un 4. ass – 94 tūkst projekti ir atbalstīti.

Nīderlandes Lauksaimniecības ministrija.

Pasākums kooperācija un inovācijas (RD 124)

7-8 milj.EUR gadā izmanto šim pasākumam. Izsludina tenderus uz 3 gadīgu projektu finansēšanu ar sabiedrisko atbalstu 35 %. Programma ir populāra, katru gadu saņem ap 70 projektu pieteikumus. Saņemtajiem projektiem ir jāatbilst reģionu stratēģijām. Saņemtie projekti tiek sagrupēti pēc punktiem.

Piemēri: Tehnika, kas tiek izmantota sēņu lasīšanā un iepakojšanā. Lopu fermas projekts enerģijas efektīvai izmantošanai (saules paneļi, zāle uz jumta, pareizs novietojums vējam). Projekts par lupīnas audzēšanu proteīna aizstāšanai.

Kopsavilkums: 65 % no pretendentiem atzinuši, ka bez atbalsta nebūtu realizējuši savas idejas. Bet 60 % no noraidītajiem projektiem ir realizēti arī bez atbalsta, bet mazākā mērogā.

Šis atbalsts veicināja jaunu kooperāciju un sadarbību, jo 60 % no sadarbības turpinājās arī pēc projekta beigām.

Pārsvarā apstiprinātās inovācijas bija tehniskas, nevis mārketinga, vai menedžmenta. Mārketinga inovācijas ir daudz sarežģītākas, tām iespējams, ka vajag lielāku stimulu un vairāk laiku, lai sagatavotos.

Ieteikumi: Jākombinē 124. pasākums (sadarbība) ar 111 (demonstrējumiem), lai viss sektors var iegūt.

Nīderlande turpinās šo pasākumu un lielāku uzsvaru liks uz mārketinga inovācijām. Būs prasība, ka 1 – 2 zemniekiem ir obligāti jāpiedalās (iepriekš nebija šī prasība).

2 ass analīze Velsā, James Skates

Ļoti dziļa analīze par vides pasākumu efektivitāti (var atrast prezentāciju ENRD mājaslapā)

Diskusija

Tomas Bertilsons (Zviedrija LRF) uzdod jautājumu par to, ka ir vairāk jāvērtē, ko zemnieki domā par programmām un vēl – programmas ir jāanalizē kompleksi, nevis katra atsevišķi, tikai tā var novērtēt LAP.

Tāpat vienkāršošanai ir jānovēd pie mazāk kļūdām!

2 % pirmajā pilārā bija kļūdu pieļaujamība, 7,9 % Lauku attīstībā, bet reāli ilgi bija ap 10 – 14 % Lauku attīstībā - kļūdu vidējais līmenis. Bija plāns, kā to samazināt.

Vai ir kvalitatīvs pētījums par LEADER pasākumu efektivitāti, baidās, ka vairumā valstu LEADER ir uz papīra. Šobrīd apkopo labākos LEADER piemērus, to publicēs.

Jauniešu iniciatīvas aktivitātes, Veronika Korčekova

Kas strādāja labi:

- Formāla jauniešu iekļaušana programmu izstrādē un konsultācijas programmas izstrādes laikā;

Kas nestrādāja:

- Kopumā zema jauniešu iesaiste LAP ieviešanā;
- -Grūta pieeja zemes resursam;

Veiksmīgi piemēri:

- Nacionālie lauku tīkli; 8 reģionālie tīkli sadarbojās, un izstrādāja apmācību rīku jaunajiem zemniekiem;
- Lauku jauniešu grupas arī var iegūt no RD.
- Jaunie zemnieki arī var iegūt no LAP atbalstu.

Galvenie atzinumi:

- Esiet aktīvi un iesaistieties;
- Ceļat savu kapacitāti;
- Reklamējiet jauniešu tēmas;
- Esiet informēti un informējiet citus;

Ieteikumi politikas veidotājiem:

- Esiet pārliecināti, lai stratēģijās ir mērķauditorija - jaunieši;
- Pārliecinieties, lai jaunieši tiešām ir iesaistīti, caur monitoringu;
- Samaziniet administratīvās barjeras;
- Atbalstiet projektus, kurus realizē jaunieši, nevis kuru mērķauditorija ir jaunieši;

Jauno lauksaimnieku pieredzes apmaiņas programma

(2011. gadā ieviesa, budžets bija 1,1 milj.EUR)

Pilotprojektu ievieš Ecorys konsorcijs,

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”

2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Mērķis - Atbildēt jauno lauksaimnieku vajadzībām.

Uzdevums - Izanalizēt esošos instrumentus un dot rekomendācijas uzlabojumiem.

Apmaiņas shēma – zemniekiem līdz 40 gadiem, lai mobilizētu tos pavadīt kādu laiku citās valstīs un iegūt jaunu pieredzi.

Jāaizpilda anketa Jauno zemnieku klubam (Lauku tīklam ir pieejama) un jāaizsūta uz sach.koppert@ecorys.com!

Lauku tīkli transformācijas procesā, 2007.-2013. gada tīklu apskats

Edina Ocsko ENRD kontakta punkts

Vajag lielāku mērķauditorijas iesaisti rezultātu popularizēšanā.

LEADER Gateway - ENRD mājaslapā būs visās 18 valodās pieejama 2014. gada vidū.

Skotu nacionālais tīkls „Būvējot tiltu starp diviem plānošanas periodiem” Jody Fleck

5,2 miljoni iedzīvotāju, 1 miljons lauku teritorijās. RD programma Skotijai.

Lauku tīkls – primāri strādā caur 2 ārpakalpojumu sniedzējiem, valsts pārvalde arī piedalās ar ierēdņu darbu.

Mājaslapa un sociālie tīkli 5300 mājas lapas apmeklējumi mēnesī 2800 twitera sekotāji u.c

Atziņas:

Kopsavilkums par aktivitātēm no 2008- 2013. Neatkarīgs novērtējums. Publiskās konsultācijas.

Labas pieredzes apmaiņa ir primārais mērķis;

Atbalstīt kooperāciju, palielināt fokusu uz labās prakses popularizēšanu, atjaunot nacionālo tīklu LEADER GAGs. www.scotland.gov.uk/Resource www.ruralgateway.org.uk/en

Austrijas Lauku tīkls no 2014-2020, Veronika Resch

NRN – bez formālas struktūras un biedriem, plašs organizāciju loks.

NRN atbalsta vienība – uz konkursa pamata izvēlēts konsorcijs. Labie piemēri – 8 konkursi (labākais projekts, kultūras ainava, LEADER inovācijas, lauksaimniecības būve) 8 gala pasākumi ar mēdiju iesaisti. Tematiskajām darba grupām ir jāturpina dzīvot arī pārejas posmā.

ENRD aktivitāšu kalendārs:

3. - 4. martā ENRD Komunikācija, Viļņa

18. -19. marts, Beļģija

6. - 8. Maijs Monitorings un novērtējums UK;

12. - 13. jūnijs ENRD 2007-2013 Noslēguma pasākums, Koordinācijas komiteja arī šajā laikā!

Maira Dzelzkalēja

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

*Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”*

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.